

SUOMI

sinä

Suomessa sinutellaan yleisesti. Teittely tulee tavallisesti kysymyksen iäkstä ihmistä puhutellessa sekä asiakaspalvelutilanteissa.

RUOTSI

du

Hallitseva puhuttelumuoto on sinuttelu. Ni-pronominilla teittely on ollut Ruotsissa perinteisesti epäsuosittua, mutta sillä on myös kannattajansa. Ja aiheesta väitellään toisinaan esimerkiksi keskustelupalstoilla.

ENGLANTI

you

Englanniksi puhuttelevan ei tarvitse pähkällä pronominien välillä, sillä you tarkoittaa sekä 'sinua' että 'teitä'. Periaatteessa se on kuitenkin teittelymuoto, sillä muinoin you oli monikko ja sittemmin kadonnut thou yksikkö.

VIRO

teie/te

Entuudestaan tuntemattomia aikuisia teittellään Virossa lähes poikkeuksetta. Teittelyssä voi käyttää pronominiä joko pitkää tai lyhyttä muotoa.

Millä sanalla sopii puhutella?

Suomessa ja Ruotsissa entuudestaan tuntematontakin voi yleensä sinutella, muualla on syytä teittellä.

Lähde: Saako sinutella vai täytyykö teittellä? Tutkimuksia eurooppalaisten kielten puhuttelukäytännöistä. (SKS 2015)

UNKARI

ön/maga

Muodollisissa yhteyksissä ja etenkin tuntemattomia vanhempia ihmisiä puhutellessa teittellään, vaikka sinuttelu yleistyy. Teittelypronomineja on kaksi, ja valinta niiden välillä voi olla vaikea. Siihen vaikuttavat alue, koulutus ja käyttötilanne.

SAKSA

Sie

Saksassa lähdetään teittelymuodosta, ja siinä myös pitäydytään suhteellisen pitkään. Sinuttelu edellyttää henkilökohtaista tuntemista.

ESPANJA

usted

Espanjassa läkkäämmän, tuntemattoman tai korkeammassa sosiaalisessa asemassa olevan teittely on edelleen luontevaa, vaikka sinuttelu onkin lisääntynyt.

RANSKA

vous

Ranskassa teittely on yleistä. Sinuttelu rajoittuu pääasiassa perhe- ja ystävyyssuhteisiin sekä tuttavallisiin kollegiaalsiin suhteisiin.

Sinuttele ruotsalaista, herroittele ranskalaista

/// Eri puolilla Eurooppaa on havaittavissa merkkejä sinuttelun lisääntymisestä tilanteissa, jotka ennen olisivat vaatineet teittelyä.

/// Tuntematonta kannattaa silti yleensä edelleen lähestyä teittellen.

HANNA KUONANOJA, TEKSTI
PAULA HUVINEN, KUVITUS

Pahus sentään! Olisi tarvetta kertoa jonossa edellä seisovalle naiselle, että hänen reppunsa retkottaa auki ja sen sisältö uhkaa valua lattialle - mutta miten? Loukkaantuuko nainen turhasta tuttavallisuudesta, jos sinutellen, vai suivaantuuko ikäihmiseksi määrittelystä, jos teittellen? Onneksi valinnan voi kiertää: Anteeksi, repusta taitaa kohta tippua jotain.

Tämänkaltaiset pohdinnat ovat tuttuja ihmisille ympäri Eurooppaa. Suomessa tosin mietitään erityisesti, milloin ihmisen ikä tai asema edellyttää teittelyä, kun taas monessa muussa maassa aprikoidaan, missä vaiheessa on tullut siinä määrin tutuiksi, että teittelystä

voidaan siirtyä sinutteluun, kertoo ranskan kääntämisen yliopistonlehtori, FT **Johanna Isosävi**.

Hän on toimittanut yhdessä **Hanna Lappalaisen** kanssa kesäkuussa ilmestyneen kirjan *Saako sinutella vai täytyykö teittellä?* Se käsittelee 13 eurooppalaisen kielen puhuttelukäytäntöjä.

Tämän päivän Euroopassa suuntaus on, että jopa vahvoissa teittelykulttuureissa näkyy merkkejä sinuttelun lisääntymisestä.

Sosiaalisen median vaikutus näkyy puhuttelukäytännöissä, sillä esimerkiksi vannoutuneiksi teittelijöiksi tiedetyt ranskalaiset saattavat sinutella tuntemattomia sosiaalisen median keskusteluissa. Liukuma sinutteluun on kuitenkin alkanut jo paljon ennen nettiaikaa,

1960-1970-lukujen murroksessa.

Sinuttelu juurtui tuolloin erityisen vahvasti ruotsin kieleen. Isosävin mukaan maaperä oli Ruotsissa otollinen, koska siellä oli käytössä hankala tittelipuhuttelu. Ni-pronominilla (te) oli puhuttelu alemmassa sosiaalisessa asemassa olevia, ja se koettiin jopa epäystävälliseksi. "Ylempiä" taas puhuteltiin tittelillä: Ottaako johtaja kahvia?

Varsinaisena lähtölaukauksena Ruotsin puhuttelureformille on pidetty lääkintöhallituksen pääjohtajana vuonna 1967 aloittaneen **Bror Raxedin** virkaanastujaispuhetta, jossa tämä sanoi, että kaikki työntekijät saavat sinutella toisiaan ja häntä itseään on kutsuttava Broriksi.

Tasa-arvoa korostaneessa, poliittisesti vasemmalla kallistuneessa ilmapiirissä käytäntö levisi nopeasti kaikkialle.

Ruotsin vanavedessä myös Suomesta tuli sinutteluyhteiskunta.

- Meille herroittele ja rouvittele ei ollut oikein koskaan rantaautunut, ja se varmaan vaikutti siihen, että olimme aika otollisia siirtymään sinutteluun, Isosävi sanoo.

Suomesta teittely ei kuitenkaan ole kadonnut siinä määrin kuin Ruotsista, vaan se kuuluu asiaan tiettyissä tilanteissa - aina ei vain ole

helppo määritellä, missä.

- Seniorikansalaisetkin saattavat olla asiasta hyvin eri mieltä. Toiset odottavat tulevana teittelyä, toiset suurin piirtein loukkaantuvat siitä. Suomessa ei tällä hetkellä ole selkeää normia.

Vaikka esimerkiksi Ranskassa 1960-luvun lopun opiskelijamallakat ja vapautumisen ilmapiiriin kokenut sukupolvi sinuttelee herkemmin kuin vanhempansa, nuoremmissa polvessa taas teittellään enemmän. Muutos ei siis jäänyt pysyväksi niin kuin Suomessa ja Ruotsissa.

Valtaosassa Eurooppaa teittely onkin edelleen paras ja paikoin ainoa hyväksyttävä muoto puhuttelun tuntemattomia. Esimerkiksi itäisessä Euroopassa, Saksassa ja Ranskassa on syytä aloittaa aina teittelyllä.

Espanjassa ja Italiassa ollaan Isosävin mukaan sinuttelevampia kuin Ranskassa, mutta varsinkin vanhempiä ihmisiä on parasta lähestyä teittellen.

Sinuttelun ja teittelyn lisäksi suomalaiselle saattavat aiheuttaa päänvaivaa puhuttelusanat. Suomessa niitä ei juuri harrasteta, mutta monessa maassa ollaan rouva siivojia, herra tarjoilijoita ja niin edelleen.

Oma hupaisa lukunsa on titteleihin mieltynyt Portugalilainen. Siellä peri-

aatteessa jokaisella on oltava jonkinlainen titteli - jos ei koulutusta niin sosiaalista asemaa kuvaava.

Isosävin mukaan esimerkiksi hienossa portugallaisessa ravintolassa henkilökunta saattaa tituleerata asiakasta ihan vain varmuuden vuoksi doutoriksi (tohtori).

- Kerrotaan, että Euroopan unionin käytävillä liikkuu sellainen vitisi, että jos satut sairastumaan matkalla Portugalissa, älä pyydä paikalle doutoria - saatat saada luoksesi ekonomin.

Erään käsityksen Isosävi haluaa kumota: sen, että herroittele ja rouvittele vierastava suomi olisi jotenkin epäkohtelias kieli.

Kun ranskalainen lähestyy kadulla tuntematonta, puhuttelee tätä monsieur'ksi ja teittellee, sitä ei mielletä Ranskassa erityisen kohteliaaksi käytökseksi.

- Se on odotuksenmukainen ja neutraali kielenkäyttö siinä tilanteissa. Jos Suomessa huutelisi kadulla, että hyvä herra siellä, se menisi hyperkohteliaisuuden tasolle. On tärkeää verrata aina siihen, mikä on oletusarvo.

Kenties se jonossa edellä seisova reppuselkäinen nainenkin vain ilahtuu ystävällisestä huomautuksesta - puhuttelumuodosta viis. ■